

Rapporteringskrav for Årsrapport (2017–2018)

Universiteter og høyskoler skal innen **15. mars 2018** sende dokumentet *Årsrapport (2017–2018)* til Kunnskapsdepartementet (postmottak@kd.dep.no), med kopi til Riksrevisjonen (postmottak@riksrevisjonen.no).

Årsrapporten skal ha følgende struktur, jf. *Bestemmelser om økonomistyring i staten*, pkt. 1.5.1:

- I. Styrets beretning
- II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall
- III. Årets aktiviteter og resultater
- IV. Styring og kontroll i virksomheten
- V. Vurdering av fremtidsutsikter
- VI. Årsregnskap

Nedenfor følger nærmere krav til innhold i årsrapporten for statlige universiteter og høyskoler. Årsrapporten skal også inneholde annen informasjon av betydning for departementets styring og oppfølging, jf. *Bestemmelser om økonomistyring i staten*, pkt. 2.3.3. Vi viser for øvrig til *Hovedinstruks for økonomiforvaltningen ved statlige universiteter og høyskoler* og veiledning fra Direktoratet for økonomistyring (DFØ) om utarbeidelse av årsrapport.¹ Departementet gjør oppmerksom på at årsrapporten skal publiseres på virksomhetens nettside innen **1. mai 2018**.²

Enkelte institusjoner har i forbindelse med tidstyvprosjektet bedt om en elektronisk mal for utfylling av årsrapporten. Departementet har derfor utarbeidet en slik mal, som det er frivillig for institusjonene å benytte. Malen skal være tilgjengelig på nettsiden til Database for statistikk om høgere utdanning (DBH): <http://dbh.nsd.uib.no/rapportering/>

Årsrapporten skal være et strategisk dokument som gir god informasjon til departementet om institusjonens resultater, mål og planer. Dokumentet bør vise hva institusjonen har lyktes med, hva som er sentrale utfordringer, og hvordan disse skal møtes. Departementet mener årsrapporten også bør være et viktig dokument for institusjonens egen resultatoppfølging og planlegging.

I. Styrets beretning

Styrets beretning skal signeres av hele styret og bør inneholde

- styrets overordnede vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse for 2017
- kort omtale av sentrale forhold, interne og eksterne, som har hatt betydelig innvirkning på oppnådde resultater
- overordnet fremstilling av de viktigste prioriteringene for 2018

Vi anbefaler å begrense omtalen til to sider.

¹https://dfo.no/Documents/FOA/Aarsrapport/Veiledningsnotat_aarsrapport_for_statlige_virksomheter_2015.pdf

² Kunnskapsdepartementet har avklart med DFØ at institusjonene kan benytte en hyperlenke fra virksomhetenes nettside til DBHs nettside for årsrapportene, så lenge det går klart fram at lenken fører dem til årsrapporten.

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Hensikten med dette kapitlet er å presentere virksomheten for andre lesere av årsrapporten enn departementet og virksomheten selv. Introduksjonen bør inneholde

- omtale av virksomhetens departementstilhørighet, tilknytningsform og samfunnsoppdrag
- omtale av lokalisering, toppledelsen og organisasjonsstruktur, gjerne i form av et overordnet organisasjonskart. Vesentlige endringer skal omtales.
- presentasjon av utvalgte hovedtall: Vi anbefaler at det minimum oppgis antall årsverk, antall registrerte studenter, totale inntekter og total tildeling fra Kunnskapsdepartementet og andre departementer. Det vil for øvrig være hensiktsmessig å vise til at statistikk fremgår i DBH.

Innholdet i og omfanget av del II vil variere i samsvar med virksomhetens egenart, men vi anbefaler at presentasjonen holdes innenfor to sider.

III. Årets aktiviteter og resultater

Dette er hovedkapitlet i årsrapporten og skal hovedsakelig inneholde resultatrapportering i henhold til institusjonens egne virksomhetsmål og styringsparametere samt de nasjonale styringsparametere. Resultatene skal vurderes i lys av utviklingen over tid, ambisjonsnivå, institusjonsstrategien samt andre data og kilder. Det skal også rapporteres på samfunns- og effektmål for byggeprosjekter. Se nærmere omtale nedenfor.

I tillegg skal kapitlet inneholde rapportering om bruk av midler til oppgradering av bygg for selvforvaltende institusjoner, SAKS-midler og midler til tiltak over kap. 281. Se nærmere omtale nedenfor. Dersom tiltak det er gitt særskilte midler til, ikke er avsluttet tidnok til å rapportere fullstendig i *Årsrapport (2017–2018)*, må institusjonen gjøre oppmerksom på dette og gi en foreløpig rapport eller redegjøre kort for videre planer med tiltaket. Fullstendig rapport om gjennomføring og resultater må i slike tilfeller gis i *Årsrapport (2018–2019)*.

Rapporteringen skal også omfatte tildelinger og føringer for rapportering som omtales i eventuelle supplerende tildelingsbrev som institusjonene mottar i løpet av 2017.

Resultatrapportering på virksomhetsmål

Vi viser til kapittel 2 i tildelingsbrevet for 2017. Rapporteringen skal ta hensyn til både ettårig og flerårig perspektiv og skal inneholde følgende:

- Resultatene på nasjonale styringsparametere og vurdering av disse. Data for alle de nasjonale styringsparametere vil være tilgjengelig på DBHs nettside. Institusjonen kan selv velge om vurderingen skal fremkomme under egne overskrifter tilknyttet relevant virksomhetsmål eller samlet under én overskrift. Vesentlige endringer i resultater og resultater som institusjonen er henholdsvis særlig fornøyd med og ikke fornøyd med, bør nevnes. Omtalen bør være kort.
- Resultater på institusjonens egne styringsparametere og vurdering av måloppnåelse på virksomhetsmålene. Institusjonen oppmuntres til en rapportering som best mulig gir oversikt over og innsikt i institusjonens prioriteringer og utfordringer. Hovedfunn i

gjennomførte evalueringer skal omtales. Rapporteringen bør ikke legge altfor mye vekt på gjennomførte aktiviteter og tiltak.

- De fem institusjonene med utviklingsavtale fra 2017 skal rapportere status for oppfølging av avtalen. Det skal fremgå hva som er status på måleparametre/milepæler sammenlignet med utgangspunktet for avtalen. Rapporteringen kan være under egen overskrift eller sammen med de øvrige virksomhetsmålene med synliggjøring at dette inngår i utviklingsavtalen.

I denne delen gis det ingen anbefaling om antall sider, men rapporten må være oversiktlig og leservennlig.

Midler til oppgradering av bygg ved selvforvaltende institusjoner

Selvforvaltende institusjoner skal beskrive resultater og måloppnåelse for midler som Kunnskapsdepartementet har tildelt til oppgradering av bygg.

Midler til samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåinger

Institusjoner som får tildelt midler fra Kunnskapsdepartementet til samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåinger (SAKS), skal beskrive resultater og måloppnåelse.

Midler tildelt over kap. 281 post 01 og post 45

Institusjoner som får tildelt midler fra Kunnskapsdepartementet over kap. 281 post 01 og/eller kap. 281 post 45, skal beskrive resultater og måloppnåelse for hvert av disse tiltakene, samt bekrefte at midlene er benyttet i samsvar med forutsetningene i tildelingsbrevet. Rapporteringen for hvert tiltak bør ikke overstige en halv side.

Samfunns- og effektmål for byggeprosjekter

Institusjonene skal rapportere på måloppnåelse for byggeprosjekter med samfunns- og effektmål. Dette gjelder avsluttede byggeprosjekter, samt byggeprosjekter som fortsatt er i byggefase. For sistnevnte må institusjonene gjøre rede for hvordan de legger til rette for at målene skal kunne nås etter at bygget står ferdig.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

Kapitlet skal inneholde rapportering om styring og kontroll, effektiviseringstiltak, sikkerhet- og beredskapsarbeidet, oppfølging av Panorama-strategien samt likestilling, diskriminering og tilgjengelighet, jf. redegjørelsesplikten etter lovverket.

Rapportering om styring og kontroll

Institusjonene skal ha opplegg for styring og kontroll som er tilpasset institusjonens egenart, risiko og vesentlighet.³ Rapporteringen skal inneholde

- om system for risikovurdering er etablert
- overordnet vurdering av tilstanden for styring og kontroll i institusjonen. Dette innebærer en vurderingen av om opplegget for styring og kontroll bidrar til at
 - fastsatte mål og resultatkrav nås
 - ressursbruken er effektiv

³ Opplegg omfatter systemer, rutiner og prosesser knyttet til bl.a. mål og resultatstyring, risikostyring og internkontroll, budsjett- og regnskap, prosjekt- og porteføljestyling, investeringsoppfølging og evaluering.

- lover og regler overholdes
- resultat- og regnskapsinformasjonen er relevant og pålitelig
- vesentlig styringssvikt, feil og mangler avdekkes og håndteres
- internkontrollen er dokumentert
- nærmere omtale av vesentlige forhold ved styring og kontroll:
 - vesentlige forhold institusjonen mener departementet må kjenne til
 - oppfølging av revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Effektivisering

Det vises til kapittel 4 i tildelingsbrevet for 2017. Institusjonene skal gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak. Det skal her fremgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester, er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder.

Sikkerhet og beredskap

Det vises til kapittel 4 i tildelingsbrevet for 2017. Institusjonen skal rapportere på følgende:

1. Er det gjennomført/revidert en ROS-analyse, herunder også for informasjonssikkerhet, i 2016 eller 2017, og som er behandlet av styret?
2. Er det gjennomført og evaluert en kriseøvelse i 2017?
3. Redegjør kort og overordnet (maks. én side) for virksomhetens oppfølging av de fem tiltaksområdene i *Handlingsplan for informasjonssikkerhet*, herunder kort beskrive og vurdere virksomhetens ledelsessystem (tidligere kalt styringssystem) for informasjonssikkerhet.
4. Ledelsessystem for informasjonssikkerhet: Er det innført en rutine for melding og håndtering av avvik og sikkerhetsbrudd (jf. også personopplysningsforskriften § 2-6), og er de viktigste avvikene behandlet i ledelsens gjennomgang?

Dersom spørsmål 1, 2 og 4 besvares med "nei", må institusjonen opplyse om hvorfor tiltaket ikke er gjennomført, og presentere en forpliktende plan for når og hvordan tiltaket skal gjennomføres.

Panorama-strategien

Det vises til skriftlig tilbakemelding til institusjonen som del av styringsdialogen våren 2016. Institusjonene skal rapportere hvordan Panorama-strategien følges opp inkludert blant annet institusjonens egne virkemidler for å stimulere til økt samarbeid med Panorama-landene og eventuelt konkrete resultater.

Likestilling, mangfold, diskriminering og tilgjengelighet

Styret har ansvar for at rapporteringen i årsrapporten tilfredsstiller redegjørelsesplikten institusjonen har etter likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, diskrimineringsloven om seksuell orientering og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har utarbeidet en egen håndbok for universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren. Universitets- og høyskolerådet (UHR) har med utgangspunkt i denne utarbeidet en mal for rapportering på likestilling som er tilpasset universitets- og høyskolesektoren og som tilfredsstiller kravene. Se nettsidene til UHR. Styret bør vurdere om denne malen er egnet for virksomheten.

V. Vurdering av fremtidsutsikter

Dette kapitlet skal inneholde den fremtidsrettede delen av årsrapporten. Rapporteringen skal ta hensyn til både ettårig og flerårig perspektiv og inneholde omtale av fremtidsutsikter, planer og større byggprosjekter.

Omtalen av fremtidsutsikter

Institusjonen skal gi en overordnet omtale av forhold, i og utenfor virksomheten, som kan virke inn på evnen til å nå fastsatte mål og resultater på sikt, og skal gi en overordnet risikovurdering. Institusjonen må beskrive hvordan institusjonen forholder seg til disse risikoene, for eksempel ved oppfølging eller iverksetting av tiltak.

Planer

Institusjonen skal presentere virksomhetsmål og styringsparametere med ev. ambisjonsnivå.

For institusjonene som har utviklingsavtale, skal det innledningsvis fremgå hvordan målene i utviklingsavtalen er en integrert del av eller samordnet med institusjonens øvrige målstruktur.

Institusjonen må synliggjøre overordnede prioriteringer og budsjettvirkning av disse. Styrets vedtatte budsjett skal presenteres.

Større byggeprosjekter

Kunnskapsdepartementet ønsker bedre oversikt over planlagte, større byggeprosjekter. Dette gjelder både byggeprosjekter som institusjonene fremmer som satsingsforslag, og byggeprosjekter forutsatt dekket innenfor institusjonens nåværende bevilgning, slik som for eksempel Statsbyggs kurantprosjekter eller andre leieprosjekter. Vi viser til *Veiledning for fremstilling av budsjettforslag for 2019*, som er vedlegg til tildelingsbrevet for 2017. Vedlegget viser hva satsingsforslag for større byggeprosjekter skal inneholde.

Campusplaner og gjennomførte utredninger skal ligge til grunn for større oppgraderings- og byggeprosjekter på den enkelte campus, jf. Kunnskapsdepartementets brev av 29. september 2015 og instruks for håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor fastsatt ved kongelig resolusjon 20. januar 2012, endret ved kongelig resolusjon 29. mai 2015.

Kurantprosjekter på 50 mill. kroner eller mer må meldes til Kunnskapsdepartementet før institusjonene setter byggesakene i bestilling hos Statsbygg. Vi viser til rundskriv H-11/4 av 7. november 2014:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KMD/STA/Rundskriv_kurantprosjekter_2014.pdf

Private husleieavtaler med leietid mer på enn ti år og med en samlet kostnad på 100 mill. kroner eller mer skal legges fram for vurdering av Kunnskapsdepartementet. Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor sier følgende om leie i det private markedet, jf. *Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor* av 20. januar 2012 nr. 39, sist endret 29. mai 2015:

Departementene er selv ansvarlige for å avklare om en skal dekke lokalbehovet ved leie i markedet eller ved et statlig byggeprosjekt. I denne vurderingen skal det overordnede hensynet være hva som er økonomisk mest gunstig for staten. Lokaler som det normalt er et velfungerende leiemarked for, klassifiseres som

konkurransedygg. I utgangspunktet skal lokaler leies i markedet og med lavest mulig grad av spesialtilpasning. I de tilfeller hvor summen av fremtidige leieforpliktelser⁴ er på 100 mill. kroner eller mer, skal saken forelegges for Kommunal- og moderniseringsdepartementet for uttalelse. Ved foreleggelsen redegjøres det for formålet og de økonomiske og administrative konsekvenser av leieavtalen.

VI. Årsregnskap

Dette kapitlet skal inneholde årsregnskapet med noter og ledelseskomentarer undertegnet av styret. Regnskapet skal være i henhold til krav fastsatt i økonomiregelverket, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og de krav Kunnskapsdepartementet har fastsatt.

⁴ Beregnet ved å multiplisere årlig forventet leieforpliktelse (husleie og andre kostnader forbundet med leieavtalen) med antall år leieavtalen løper. Antall år settes lik leieavtalens varighet inkludert ev. opsjoner om forlengelse. Det tas hensyn til indekssklausuler med forhåndsbestemte reguleringer i avtalen.